BAKI DÖVLƏT UNİVERSİTETİ

2023-cü ildə Arxeologiya və Etnoqrafiya kafedrasının nəzdində "Maddi Mədəniyyət tarixi" ETL-nin elmi plan üzrə yerinə yetirilmiş elmi-tədqiqat işlərinin nəticələrinin

HESABATI

Mövzunun adı:	Azərbaycan etnotoponomik lüğətinin hazırlanması (Qarabağ, Kür-Araz, Şirvan-Şəki bölgəsi)
Mövzu rəhbərinin soyadı, adı və atasının adı:	Məmmədov Kərəm Hətəm oğlu
Mövzunun icra müddəti (başlama və bitmə tarixi):	01 yanvar 2023-cü il-31 dekabr 2023-cü il

B a k ı - 2023

Mövzu üzrə icraçılar haqqında məlumat (icraçılar, birinci mövzu rəhbər yazılmaqla):

S/S	Soyadı, adı, atasının adı	Təvəllüdü	Vəzifəsi	Ştat vahidi	Elmi adı və elmi dərəcəsi dərəcəsi	Ştat vahidləri üçün ikinci iş yeri, yarımştatlar üçün əsas iş yeri
1.	Məmmədov Kərəm Hətəm oğlu	22.02.1965-2023		1	Dosent, t.ü.f.d.	
2.	Qasımova Nigarxanım Əli qızı	05.09.1973	Elmi işçi	1	-	-
3.	Məmmədov İlham Cəlal oğlu	01.01.1965	Elmi işçi	1	-	-

1	**Mövzu və mövzu üzrə cari ildə yerinə yetirilmiş elmi işlər** *Plan üzrə hər bir mövzunun, hər bir elmi tədqiqat işinin aktuallığı,məqsədi və alınmış elmi nəticələr ayrılıqda göstərilməli, ad soyad tam yazılmalıdır.*
	Mövzunun adı: Azərbaycan etnotoponomik lüğətinin hazırlanması (Qarabağ, Kür-Araz, Şirvan-Şəki bölgəsi) **Mövzunun aktuallığı:** Coğrafi adlar hec vaxt səbəbsiz və təsadüfi olaraq verilmir. Toponimlıər şüürlu fəaliyyətin, ictimai-iqtisadi münasibətlərin nəticəsi kimi yaranan ictimai məhsuldur. Lakin məlum bütün coğrafi adların heç də hamısının məna və mənşəyi aydınlaşdırılmamışdır.Buna görə də toponimlərin məna və mənşəyi, düzgün yazılmışı, qrammatik quruluşu, yaranma və inkişaf qanunauyğunluqlarından bəhs edən elm sahəsi toponimika adlanır.Toponomik materiallar tədqiqatçılar tərəfindən müxtəlif tarixi, dil və etnogenetik problemlərin inkişafı üçün getdikçə daha çox cəlb olunur. Coğrafi adlar etnogenez problemlərin həlli üçün dəyərli bir mənbədir. Bir çox alim toponomik məlumatları arxeoloji materiallar ilə müqaisə edir. Onalrın fikrincə, tarix elmində toponimllərin rolunu maddi mədəniyyət qalıqların rolu ilə müqaisə etmək olar. **Mövzunun məqsədi**: Azərbaycan Respublikasının Qarabağ, Kür-Araz, Şirvan-Şəki bölgəsində etnotoponomik termin və yer adlarını öyrənilməsi və sistemləşdirilməsi.Toponimika respublikanın etnik tarixi və tarixi coğrafiyası məsələlərinin işiqlandırmak üçün

	çox əhəmiyyətli material təmin edə bilər. Tarixi etnoqrafiya ilə toponimikanın əlaqəsi onunla isah olunur,ki tayfa birlikləriin adları ancaq toponimlərdə yaşayır və bu təklik etnonimlərin öyrənilməsini etnogenetik tədqiqatlar yaşayır və bu təklik həlqəsinə çevirir. İşin məqsədi müasir və qədim toponimiyanın tədqiqi əsasında tədqiq olunan dövrün etnik tərkibini müəyyən etmək, qədim etnonim mənbələrində qeyd olunan daşıcıyıların etnik mənsubiyyətini müəyyən etmək, qədim tayfalar arasında genetik əlaqəni tapmaqdır. **Mövzunun yenilik dərəcəsi:** Müəyyən olunmuşdur ki, Azərbaycanın Şirvan-Şəki bölgəsində özünəməxsus qədim yer adları mövcüd olmuşdur.Carı ildə elmi-tədqiqat mövzusunun “Şirvan-Şəki ərazisi üzrə etnotoponomik terminlərin toplanması” adlanan ikinci mərhələsi üzrə tədqiqat aparılmışdır.Bölgə ərazisində yerləşən yer adları üzrə sistemləşdirilmiş və izahlı lüğət formasında ilkin variant kimi hazırlanmışdır. **Mövzunun tətbiqi sahəsi**:Şirvan-Şəki bölgəsinin keçmişinə, onun türk mənşəli tayfalarına və coğrafi adlara (toponim, etnonim, oykonim) həsr olunmuşdur. Toponimlər onu yaradan xalqının tarixini xeyli dərəcədə əks etdirir, çünki toponimlərin bir çoxu ictimai-siyasi hadisələrlə əlaqədər əmələ gəlmiş, bir hissəsi isə etnonimlərdən yaranmışdır. Coğrafi adlarının öyrənilməsi müəyyən ərazinin tarixinə dərindən baş çəkməyə, keçmiş nəsillərin həyatı haqqında biliklərimizi genişləndiməyə imkan verir. Tarix elmində toponimlərin oynadığı rolu maddi mədəniyyət qalıqları ilə müqayisə etmək mümkündür. **Elmi tədqiqat işi:** Şirvan-Şəki ərazisi üzrə etnotoponimik terminlərin toplanması.Azərbaycanın Şirvan-Şəki bölgəsində müxtəlif tarixi dövrlərin etnik tərkibi, etnik icmaların dillər haqqında məlumatlarla doludur. Qədim zamanlardan etnik müxtəlifliyi ilə seçilən Şirvan-Şəki bölgəsi respublikanın tarixi etnoqrafiyası üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Şirvan-Şəki toponomik faktlar təkcə müxtəlif tarixi dövlətlərin etnik tərkibini təyin etmək üçün mühüm mənbədir.Azərbaycan Respublikasının Şirvan-Şəki bölgəsində müxtəlif tarixi dövrlərin etnik tərkibinə dair etnotoponomik terminlərin toplanması üçün elmi ədəbiyyat öyrənilmiş və əlifba sırasına uyğun olaraq sistemləşdirilmişdir. Etnik müxtəlfliyi ilə seçilən Şirvan-Şəki bölgəsi iləbağlı toponomik faktların öyrənilməsi tarixi dövrlərin etnik problemlərinin həllində böyük rol oynadığı üçün aktuallığı ilə gündəmdədir.
2	**Hesabat dövründə alınmış ən mühüm elmi nəticələr** *Ən mühüm nəticələr səlis və konkret yazılmalıdır*
	Azərbaycanın görkəmli etnoqarfı və tarixçi-alimi Arif Mustafayevin 85 illik yubileyinə həsr olunmuş “Qazax bölgəsinin tarixi-etnoqrafik atlası” çapa təqdim olunmuşdur. Bakı, “Füyüzat”, 2023, 188 s.

3	**Dərc olunmuş elmi işlərin xarakteristikası** **1.** Məqələ Şirvan-Şəki bölgəsinin keçmişinə, onun türk mənşəli tayfalarına və coğrafi adlara (toponim, etnonim, oykonim) həsr olunmuşdur. Tədqiqata əlavə olunmuş izahlı toponomik lüğət qədim qədim dövrlərdən adı çəkilən ərazidə türk və ərəb mənşəli tayfaların olmasını bir daha təsdiqləyir. Həmçinin Şirvan-Şəki bölgəsinə dair etnotoponomik lüğətinin hazırlanmasına kompleks şəkildə yanaşılır və tədqiq edilir. Müxtəlif tarixi, lingvistik və etnogenetik problemlərin inkişafı üçün toponomik materiallar tədqiqatçılar tərəfindən getdikcə daha çox çəlb olunur. Coğrafi adlar etnogenez problemlərinin həlli üçün qiymətli mənbədir. Çoxqatlı toponimiya respublikanın etnik tarixi, dili və tarixi coğrafiyası məsələrini işiqlandırmaq üçün çox qiymətli material verə bilər. Toponimiya müxtəlif tarixi dövrlərin etnik tərkibi etnik icmaların dillər haqqında məlumatları özündə ehtiva edir, qədim zamanlardan etnik tərkibini müəyyən etmək üçün deyil, lüğətinin qədim elementləri yalnız coğrafi adlarda əksinin tapmış mühüm mənbədir.
	3.1. Mövzu üzrə Web of Science bazasına daxil olan Q1-Q4 kvartil reytinqinə düşən beynəlxalq jurnallarda çıxan məqalələr *Müəlliflərin ad və soyadları, jurnalın adı tam şəkildə yazılmalı; Dərc olunmuş, qəbul olunmuş və ya çapa göndərilmişdir kimi göstərilməli; mənbənin* ***internetdəki linki göstərilməlidir***

Q1 üzrə:

	Müəlliflərin ad və soyadları tam şəkildə yazılmalı	*materialın adı*	*harda yayılıb*	*materialın dərc olunduğu, qəbul olunduğu və ya çapa göndə-rildiyi haqqında qeyd*	*mənbənin internetdəki linki, İD*

Q2 üzrə:

	Müəlliflərin ad və soyadları tam şəkildə yazılmalı	*materialın adı*	*harda yayılıb*	*materialın dərc olunduğu, qəbul olunduğu və ya çapa göndə-rildiyi haqqında*	*mənbənin internetdəki linki, İD*

				qeyd	
				Çap olunub	https://iopscience.iop.org/journal/2040-8986
Q 3 üzrə					
	Müəlliflərin ad və soyadları tam şəkildə yazılmalı	*materialın adı*	*harda yayılıb*	*materialın dərc olunduğu, qəbul olunduğu və ya çapa göndərildiyi haqqında qeyd*	*mənbənin internetdəki linki, İD*
Q 4 üzrə					
	Müəlliflərin ad və soyadları tam şəkildə yazılmalı	*materialın adı*	*harda yayılıb*	*materialın dərc olunduğu, qəbul olunduğu və ya çapa göndərildiyi haqqında qeyd*	*mənbənin internetdəki linki, İD*

3.2. Mövzu üzrə Scopus, ERIH PLUS, Philosopher's Index, Copernicus, Ulakbim, PsycINFO və ya EconLit bazalarına daxil olanjurnallarda çıxan məqalələr

	Müəlliflərin ad və soyadları tam şəkildə yazılmalı	*materialın adı*	*harda yayılıb*	*materialın dərc olunduğu, qəbul olunduğu və ya*	*mənbənin internetdəki linki, İD*

				çapa göndə-rildiyi haqqında qeyd	

3.3. Mövzu üzrə digər (1-2-ci benddən fərqli) beynəlxalq jurnallarda çıxan məqalələr

Müəlliflərin ad və soyadlarıı, məqalənin adı, jurnalın parametrləri tam şəkildə yazılmalı; Dərc olunmuş, qəbul olunmuş və ya çapa göndərilmişdir kimi göstərilməli; mənbənin internetdəki linki göstərilməlidir

	İsmayılzadə Qüdrət Seyfulla, Qasımova Nigarxanım Əli, Heydarova Sevil Jalal	Древние Петроглифы Делидага	Международныйнаучно–практическийжурнал«NationalScience», Г.Алматы, Казахстан, 471-476 с.	Çap olunub	*https://cyberleninka.ru/journal/n/endless-light-in-science?i=1124141*

3.4. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının tövsiyə etdiyi yerli elmi jurnallarda dərc olunmuş məqalələr

	İlham Məmmədov, Xoşqədəm İslam	XX əsrin 90-cı illərinin əvvəllərin-də Azərbaycan Respublikasında siyasi böhranın dərinləşməsi və vətəndaş qarşıdurmasının güclənməsi.	Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Gəncə bölməsi Xəbərlər Məcmuəsi “ İctimai və humanitar elmlər” seriyası, “Elm ” nəşriyyatı, Gəncə - 2023, №3, s. 25-30	Dərc olunub	*https://ameagb.az/az/main*

		Məqalə			
	Nigarxanım Qasımova, İlham Məmmədov	Şirvan-Şəki bölgəsi üzrə etnotoponomik lüğətinin hazırlanması	Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Gəncə bölməsi Xəbərlər Məcmuəsi " İctimai və humanitar elmlər" seriyası, "Elm " nəşriyyatı, Gəncə - 2023, 51-59 s.	*Çap olunub*	

3.5. Respublika səviyyəli elmi jurnallarda dərc olunmuş məqalələr

					mənbənin internetdəki linki, İD

3.6. Mövzu üzrə konfrans materialları, konfranslarda çıxışlar

	Məmmədov İlham	Heydər Əliyevin siyasi kursunda Yeni Azərbaycan Partiyası	Müstəqil Azərbaycanın memarı Beynəlxalq elmi konfrans 26-27 aprel, Bakı,BDU-nəşr,151-154 s.	Dərc olunub	*mənbənin internetdəki linki, İD*

3.7. Mövzu üzrə tezislər

3.8. Mövzu üzrə monoqrafiya, kitab, dərslik və dərs vəsaitləri

Müəlliflərin ad və soyadları tam şəkildə yazılmalı;

Monoqrafiya, kitab, dərslik və dərs vəsaitlərinin çap olunduğu nəşr., ili və səh. Göstərilməli;

	İlham Məmmədov	Azərbaycanın görkəmli etnoqarfı	Bakı, "Füyüzat", 2023, 188 s.	Dərc olunub		

	Nigarxanım Qasımova	və tarixçi-alimi Arif Mustafayevin 85 illik yubileyinə həsr olunmuş "Qazax bölgəsinin tarixi-etnoqrafik atlası"				

3.9. Mövzu üzrə proqramlar, metodik göstərişlər

4. Strukturda aparılan elmi seminarlar, konfranslar, dəyirmi masalar (cədvəldə sütun ardıcıllığını dəyişmək olmaz.)

sn	Məruzəçi	Mövzunun adı	Tarix	Keçirilmə forması	Səviyyəsi (kafedra, fakültə, BDU, Respublika, Beynəlxalq)	İştirakçıların sayı
1						
2						
3						
4						

5. 2023-cü ildə qazanılmış və hazırda davam edən qrant layihələri

sn	Layihənin adı:	Layihənin nömrəsi:	Donor ölkə, təşkilat, müəssisə	Layihənin dəyəri	Layihənin icra müddəti	Mövzu icraçılarının layihədə təmsil olunması	BDU-nun layihədə təmsil olunması
1							

6. İxtiraçılıq, patent-lisenziya fəaliyyəti və səmərələşdirici təkliflər

Məlumatlar nümunədə göstərilən qaydada daxil edilməlidir.

1. **İxtiranın adı:**

Patentin qeydiyyat nömrəsi:

Patentin sahibi:

Müəllif:

2.

7. Yerli və xarici həmkarlarla əlaqələr
Məlumatlar nümunədə göstərilən qaydada daxil edilməlidir.

8. Tələbələrin və gənc tədqiqatçıların mövzu üzrə elmi-tədqiqata cəlb olunması
Tələbənin və elmi rəhbərin adı, soyadı tam yazılmalıdır.
Layihələr, məqalələr, konfrans materialları olması, onlara aid məlumat göstərilməlidir

9. Tələbələrin və gənc tədqiqatçılarınelmi məruzələri (seminarlar, konfranslar, dəyirmi masalar və s. çıxışlar)
Məlumatlar nümunədə göstərilən qaydada daxil edilməlidir.

10. Mükafatlar və təltiflər haqqında
Məlumatlar nümunədə göstərilən qaydada daxil edilməlidir.

Elmi fəaliyyətə görə

Digər fəaliyyətə görə

11. Beynəlxalq elmi əlaqələr
Əməkdaşın adı və soyadı tam göstərilməklə, hansıölkə, şəhər və müəssisədə, hansı məqsədlə, hansı müddədtə olmuşdur.

12. Keçirilmiş elmi konfranslar
Adı, səviyyəsi (beynəlxalq ya yerli), keçirilmə tarixi, müddəti, məkan, birgə müəssisələr, iştirakçıların sayı, internet linki göstərilməklə

13. Elmi kadrların attestasiyası   *Adı, soy ad tam yazılmalı, elm sahəsi və ixtisas, attestasiyanın keçirilmə tarixi, məkan, diplom nömrəsi, hansı müəssisə tərəfindən verilmişdir göstərilməlidir.*
Elmi dərəcə almışdır: **Elmi ad almışdır:**   **Digər:**
14. Dissertant və doktorantlar   *Ad, soyad tam yazılmalı, elm sahəsi və ixtisas, elmi rəhbər göstərilməlidir.*
1   **2**   **3**
15. Xarici ölkədə işləyən əməkdaşlar   *Ad, soyad tam yazılmalı, elm sahəsi və ixtisas, öklə, şəhər, mıəssisə, səbəbi, tarix göstərilməlidir.*
1   **2**   **3**
16. Təsərrüfat müqaviləli elmi tədqiqat işləri   *Mövzu, tarix, rəhbər, sifarişçi təşkilat, İşin həcmi (min manatla), tətbiq sahəsi və iqtisadi səmərəsi göstərilməlidir.*
1   **2**
17. İstehsalatda tətbiq üçün hazır olan innovasiya məhsulları və yeni texnologiyalar   *İcraçı, məhsulun (texnologiyanın) adı, qısa xarakteristika, müqayisəsi, müəllif şəhadətnaməsi, patent, harda tətbiq olunub və ya oluna bilər, gözlənilən iqtisadi səmərə göstərilməlidir.*
1   **2**
18. Bakı Dövlət Universitetinin elmi strukturları ilə əlaqə
1   **2**

S T A T İ S T İ K C Ə D V Ə L

	Sayı
Xarici jurnallarda dərc olunmuş məqalə	1
Yerli jurnallarda dərc olunmuş məqalə	
Beynəlxalq elmmetrik bazalarda indekslənmiş jurnallarda dərc olunmuş məqalə	
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının tövsiyə etdiyi yerli elmi jurnallarda dərc olunmuş məqalələr	2
Respublika səviyyəli elmi jurnallarda dərc olunmuş məqalələr	
Beynəlxalq səviyyəli elmi konfranslarda çap olunmuş konfrans materialı-məqalə	
Beynəlxalq səviyyəli elmi konfranslarda çap olunmuş konfrans materialı-tezis	1
Yerli elmi konfranslarda çap olunmuş konfrans materialı-məqalə	
Yerli elmi konfranslarda çap olunmuş konfrans materialı-tezis	
Patent (beynəlxalq)	
Patent (Respublika)	
Qrant layihəsi (beynəlxalq)	
Qrant layihəsi (Respublika)	
Qrant layihəsində iştirak edən əməkdaşlar: ___ nəfərdən	
Monoqrafiya	
Dərslik və ya dərs vəsaiti, kitab	1
Proqram, metodik vəsait və metodik tövsiyyə	